

Spodbujanje ustnega zdravja s fluoridi

SPREJELA Generalna skupščina FDI **novembra 2000 v Parizu v Franciji**
REVIDIRANO avgusta 2017 v Madridu v Španiji

Kontekst

Kljub dosedanjim prizadevanjem je zobni karies, ki prizadene otroke in odrasle, vključno s starejšimi, še naprej najpogostejša kronična bolezen po vsem svetu in predstavlja glavni svetovni izziv za javno zdravje.¹ Karies lahko ovira posameznikovo zmožnost govora, smejanja, vonjanja, okušanja, dotikanja, žvečenja, goltanja in ustavi osebo pri izražanju čustev z zaupanjem in brez bolečin ali neugodja.² Zobni karies lahko tudi poveča tveganje za nekatere sistemske bolezni, zato je ohranjanje dobrega ustnega zdravja ključnega pomena za zagotavljanje splošnega zdravja in dobrega počutja.²

Obstaja veliko socialnih determinant zdravja, ki vodijo k nepravilnostim pri ustnem zdravju, kar povzroča povečano razširjenost in resnost zobnega kariesa med prikrajšanimi populacijami.³ Zobni karies se lahko prepreči, obvladuje ali zdravi v začetni površinski stopnji s sprejetjem ukrepov, ki temeljijo na dokazih, kot so: izogibanje nezdravi prehrani, kot so sladka živila in pijače, zlasti tiste, ki so bogate z vsebnostjo prostih sladkorjev, in izvajanje dobre ustne higiene, ki vključuje redno odstranjevanje peroralnega biofilma z zobnih površin in primerno uporabo fluoridne zobne paste.

Fluoridni ioni v nizkih koncentracijah na zobnih površinah so bistvenega pomena za preprečevanje, upočasnitev ali zaustavitev demineralizacije in za povečanje remineralizacije zobnega tkiva.^{4,5}

Področje

Obstaja več stroškovno učinkovitih možnosti, ki omogočajo dostopnost fluoridov ljudem ter jih je mogoče in treba uporabiti skladno z regionalno realnostjo in zakonodajo države.

Fluorid na optimalni preventivni ravni je lahko naravno prisoten v pitni vodi ali pa ga je mogoče dodati v vodo z intervencijami v javnem zdravstvu. Nekatere javne oskrbe z vodo in vodnjaki imajo večjo koncentracijo naravno prisotnega fluorida, kot je priporočeno, pri čemer je priporočljiva defluorizacija ali pitje alternativne vode. Fluorizacija vode je najučinkovitejša, stroškovno učinkovita, varna in enakopravna pri preprečevanju, obvladovanju in zdravljenju kariesnih obolenj na ravni skupnosti. Fluoridi so lahko alternativno dodani soli ali mleku v ustrezni koncentraciji in odmerku.⁴

Na individualni ravni se je uporaba fluoridne zobne paste, fluoridnih ustnih vod, fluoridnih gelov in/ali fluoridnih lakov izkazala za učinkovito pri upravljanju, preprečevanju in zdravljenju zgodnjih faz zobnega kariesa, če se uporabljajo pri priporočeni starosti in ravneh, ob upoštevanju smernic posamezne države.⁴⁻⁶

Opredelitve

Vloga fluoridov v ustnem zdravju – Dokazana je bila preventivna učinkovitost, stroškovna učinkovitost in varnost izdelkov, ki vsebujejo fluoride za zmanjšanje razširjenosti in resnosti zobnega kariesa in zaustavitev njegovega začetka. Klinično je bilo dokazano, da lahko fluoridi igrajo tudi terapevtsko vlogo pri zdravljenju površinskih kariesnih obolenj sklenine in pri globinskih kariesih, kot so kariesna obolenja korenine. Ta, na novo odkrita značilnost fluoridov, vedno z

aktualnim delovanjem, krepi pomen njihove uporabe v sinergiji z odstranitvijo plaka v boju proti zobnemu kariesu.

Načela

FDI poziva vse države, da priznajo ta univerzalni dostop do ustrezne in razumne uporabe fluoridov za vzdrževanje ustnega zdravja kot dela temeljne človekove pravice do zdravja.

Politika

FDI se zavzema za uporabo fluoridov v pravilni koncentraciji in odmerku za zdravljenje zobnega kariesa, za preprečevanje in/ali zdravljenje zgodnjih poškodb pri otrocih, odraslih, vključno s starejšimi, ter poziva k izvajanju politike, ki:

- zagotavlja ukrepe javnega zdravstva na ravni celotne populacije, ki omogočajo splošen dostop do fluoridov v učinkovitih koncentracijah za preprečevanje zobnega kariesa in spodbujanje ustnega zdravja;
- uporablja najprimernejše načine za širjenje informacij o koristih fluoridov kot preventivnega dejavnika pri strategijah in programih za promocijo zdravja;
- širi informacije o pomembnosti fluoridov pri zdravljenju površinskih kariesnih obolenj;
- spodbuja vlade, naj zmanjšajo ali odpravijo obdavčenje in tarife na izdelke za ustno zdravje, ki vsebujejo fluoride;
- izboljšuje zmožnost nacionalnih organov za prehrano in zdravila, da bi bolje spremljali standarde kakovosti zobne paste skladno s standardom ISO 11609:2017 in peroralnimi izpiranji skladno s standardom ISO 16408:2015.

Izjava o omejitvi odgovornosti

Informacije v tej izjavi o politiki temeljijo na najboljših znanstvenih dokazih, ki so bili v danem trenutku na voljo. Lahko jih razlagamo tako, da odražajo prevladujoče kulturne občutljivosti in socialno-ekonomske omejitve.

Nadaljnje branje

1. Hse K. *The Challenge of Oral Disease-A call for global action*. Oral Health Atlas 2nd Ed Geneva FDI World Dent Fed. 2015; 8–11.
2. Glick M, Williams DM, Kleinman DV, Vujicic M, Watt RG, Weyant RJ. *A new definition for oral health developed by the FDI World Dental Federation opens the door to a universal definition of oral health*. *J Public Health Dent*. 2017; 77(1): 3–5.
3. World Health Organization. *WHO | What are social determinants of health?*. 2012 (http://www.who.int/social_determinants/sdh_definition/en/), dostopano 1. septembra 2017).
4. O Mullane DM, Baez RJ, Jones S, Lennon MA, Petersen PE, Rugg-Gunn AJ, et al. *Fluoride and oral health*. *Community Dent Health*. 2016; 33(2): 69–99.

5. Lenzi TL, Montagner AF, Soares FZM, de Oliveira Rocha R. *Are topical fluorides effective for treating incipient carious lesions?: A systematic review and meta-analysis.* *J Am Dent Assoc.* 2016; 147(2): 84–91. [e1](#).
6. Sakuma S, Ikeda S, Miyazaki H, Kobayashi S. Fluoride mouth rinsing proficiency of Japanese preschool-aged children. *Int Dent J.* 2004; 54(3): 126–30.